

Patrick
Modiano

Proa

Perquè no et perdis
pel barri

Premi Nobel de literatura 2014

PATRICK MODIANO

PERQUÈ NO ET PERDIS PEL BARRI

Traducció de Mercè Ubach

Premi Nobel de Literatura 2014

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: juny del 2015

Títol original francès: *Pour que tu ne te perdes pas dans le quartier*

© Patrick Modiano / Éditions Gallimard, 2014

© de la traducció: Mercè Ubach Dorca, 2015

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Pedro i Pons, 9-11

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-575-9

Dipòsit Legal: B-12.399-2015

Composició: Víctor Igual, SL

Impressió: Limpergraf

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

Gairebé res. Com una picada d'insecte que al principi et sembla molt poca cosa. Almenys és el que et dius en veu baixa per tranquil·litzar-te. El telèfon havia sonat cap a les quatre de la tarda a casa en Jean Daragane, a l'habitació que anomenava «el despatx». S'havia endormiscat al sofà del fons, protegit del sol. I aquell so que ja no estava acostumat a sentir des de feia molt de temps no s'interrompia. Per què, aquella insistència? A l'altra banda del fil, potser s'havien descuidat de penjar. Al final es va aixecar i es va dirigir cap a la part de l'estança més a prop de les finestres, allà on el sol tocava massa fort.

—Voldria parlar amb el senyor Jean Daragane.

Una veu tova i amenaçadora. Va ser la primera impressió que li va causar.

—Senyor Daragane? Que em sent?

En Daragane tenia ganes de penjar. Però de què li serviria? L'aparell continuaria sonant, sense callar mai. I, llevat que arrenqués definitivament el cable del telèfon...

—Jo mateix.

—Es tracta de la seva llibreta d'adreces, senyor.

L'havia perdut el mes anterior en un tren que el portava a la Costa Blava. Sí, només podia haver estat en aquell tren. Sens dubte la llibreta se li havia esmunyit de la butxaca de la jaqueta al moment de treure'n el bitllet per ensenyar-lo al revisor.

—He trobat una llibreta d'adreces amb el seu nom.

A les tapes grises hi deia: SI MAI S'EXTRA VIA, ENVIEU AQUESTA LLIBRETA A. I en Daragane, un dia, maquinalment, hi havia escrit el seu nom, la seva adreça i el seu número de telèfon.

—Ja l'hi porto a casa seva. El dia i a l'hora que a vostè li vagi bé.

Sí, decididament, una veu tova i amenaçadora. Fins i tot, va pensar en Daragane, un to de xantatgista.

—M'estimaria més que ens trobéssim a fora.

Havia hagut de fer un esforç per sobreposar-se al malestar que sentia. Però la seva veu, que hauria volgut indiferent, li va semblar bruscament una veu atropellada.

—Com vostè vulgui, senyor. —Hi va haver un silenci.— És una llàstima. Sóc molt a prop de casa seva. M'hauria agradat portar-l'hi personalment.

En Daragane es va preguntar si l'home no de-

via estar pas davant de casa seva i si es quedaria allà, apostat fins que sortís. Se l'havia de treure de sobre com més aviat millor.

—Quedem demà a la tarda —va dir finalment.

—Com vulgui. En aquest cas, millor a prop d'on treballo. Per l'estació Saint-Lazare.

Va estar a punt de penjar, però va conservar la sang freda.

—Coneix el carrer de l'Arcade? —va preguntar-li l'altre—. Podríem veure'ns en un cafè. El del carrer de l'Arcade, número 42.

En Daragane es va apuntar l'adreça. Va reprendre l'alè i va dir:

—D'acord, senyor. Al carrer de l'Arcade, 42, demà, a les cinc de la tarda.

I va penjar, sense esperar la resposta del seu interlocutor. De seguida es va penedir d'haver-se comportat d'una manera tan abrupta, però en va donar la culpa a la calor que aclaparava París des de feia uns dies, una calor gens habitual al mes de setembre. Reforçava la seva solitud. L'obligava a quedar-se tancat en aquella habitació fins que es ponía el sol. A més, el telèfon feia mesos que no sonava. I el mòbil, damunt la seva taula de despatx, es va preguntar quan l'havia fet servir per última vegada. A penes el sabia utilitzar, i sovint s'equivocava quan tocava les tecles.

Si aquell desconegut no hagués telefonat, no

se n'hauria recordat més, que havia perdut la llibreta. Intentava evocar els noms que hi figuraven. La setmana abans, fins i tot havia volgut refer-la i, en un full en blanc, havia començat a confegir una llista. Al cap d'un moment, havia estripat el paper. Cap dels noms no pertanyia a les persones que havien estat importants en la seva vida, les adreces i els números de telèfon de les quals no havia hagut d'apuntar-se mai. Se'ls sabia de memòria. En aquella llibreta no hi havia sinó relacions de les anomenades «de caràcter professional», unes quantes adreces pretesament útils, no gaire més d'una trentena de noms. I entre aquests, molts que hauria calgut suprimir, perquè havien estat donats de baixa. L'única cosa que l'havia preocupat després de perdre la llibreta era que hi hagués anotat el seu nom, i la seva adreça. Naturalment, podia no fer res i deixar aquell individu esperant en va davant del número 42 del carrer de l'Arcade. Però llavors sempre quedaria alguna cosa en suspens, una amenaça. Havia somiat moltes vegades, les estones mortes de certes tardes solitàries, que sonaria el telèfon i que una veu dolça li proposaria que quedessin. Li va venir al cap el títol d'una novel·la que havia llegit: *Le Temps des rencontres*, 'El temps de les cites'. Potser aquest temps encara no s'havia acabat, per a ell. Però la veu de feia una estona no li

inspirava confiança. Era tova i alhora amenaçadora, aquella veu. Sí.

*

Va demanar al taxista que el deixés a la Madeleine. Feia menys calor que els altres dies i encara es podia caminar, sempre que es passés per la vorera a l'ombra. Seguia el carrer de l'Arcade, desert i silenciós sota el sol.

No trepitjava aquells encontorns des de feia una eternitat. Es va recordar que la seva mare actuava en un teatre d'allà a la vora i que el seu pare ocupava un despatx al final del carrer, a l'esquerra, al boulevard Haussmann, 73. Es va sorprendre de guardar encara a la memòria el número 73. Però tot aquest passat havia esdevingut tan translúcid, amb el temps... un baf que es dissipava sota el sol.

El cafè era a la cantonada del carrer amb el boulevard Haussmann. Un local buit, una barra llarga amb moltes prestatgeries al darrere, com en un self-service o un antic Wimpy. En Daragane es va asseure en una de les taules del fons. Es presentaria a la cita, el desconegut? Totes dues portes –l'una donava al carrer i l'altra al boulevard– eren obertes, perquè feia calor. A l'altra banda del carrer, el gran bloc de pisos del número 73... Es va

preguntar si alguna de les finestres del despatx del seu pare devia donar a aquella banda. Quin pis era? Però aquests records se li anaven desdibuint, com les bombolles de sabó o els retalls d'un somni que es volatilitzen en despertar. La seva memòria segurament seria més vivaç al cafè del carrer des Mathurins, davant del teatre, on esperava la seva mare, o pels voltants de l'estació Saint-Lazare, una zona que en altres temps freqüentava molt. Però no. És clar que no. Ja no era la mateixa ciutat.

—Senyor Jean Daragane?

Havia reconegut la veu. Tenia al davant un home que rondava la quarantena, acompanyat d'una noia més jove que ell.

—Em dic Gilles Ottolini.

Era la mateixa veu, tova i amenaçadora. Va assenyalar la noia:

—Una amiga... La Chantal Grippay.

En Daragane es va quedar assegut, immòbil, i ni tan sols els va donar la mà. Tots dos es van asseure, davant seu.

—Faci el favor de disculpar-nos... Hem arribat una mica tard...

Havia adoptat un to irònic, sens dubte per dissimular. Sí, era la mateixa veu, amb un lleuger, quasi imperceptible, accent del Midi que en Daragane no havia notat la nit abans, per telèfon.

Pell de color d'ivori, ulls negres, nas aquilí. Tenia un rostre petit, tan angulós de cara com de perfil.

—Vet aquí el seu tresor —va dir a en Daragane, en el mateix to irònic, que semblava amagar un cert enuig.

I es va treure de la butxaca de la jaqueta la llibreta d'adreces. La va deixar damunt la taula cobrint-la amb el palmell de la mà, amb els dits separats. S'hauria dit que pretenia impedir que en Daragane l'agafés.

La noia es mantenia lleugerament al marge, com si no volgués que l'atenció es desplaçés cap a ella, una morena d'uns trenta anys, amb els cabells fins a les espatlles. Portava una camisa i uns pantalons negres. Va dedicar una mirada inquieta a en Daragane. Fixant-se en els seus pòmuls i els seus ulls ametllats, aquest es va demanar si no era d'origen vietnamita —o xinès.

—I on l'ha trobat, la llibreta?

—A terra, a sota d'un seient de la cantina de l'estació de Lió.

L'home li va allargar la llibreta d'adreces. En Daragane se la va ficar a la butxaca. En efecte, es va recordar que el dia que marxava cap a la Costa Brava havia arribat massa aviat a l'estació de Lió i s'havia assegut a la cantina del primer pis.

—Que vol prendre alguna cosa? —va preguntar el tal Gilles Ottolini.

A en Daragane li van venir ganes d'aixecar-se i marxar. Però se'n va desdir.

—Una Schweppes.

—Mira de trobar algú perquè ens agafi la comanda. Per a mi, un cafè —va dir l'Ottolini, tombant-se cap a la noia.

Aquesta es va aixecar de seguida. Aparentment, estava acostumada a obeir-lo.

—Deu haver estat una molèstia per a vostè, la pèrdua de la llibreta...

L'home somreia amb una mena de somriure que a ell li va semblar insolent. Però potser només es tractava de malaptesa o de timidesa per part seva.

—Doncs miri —va dir en Daragane—, de fet ja no truco pràcticament mai.

L'altre el va mirar, sorprès. La noia va tornar a la taula i es va asseure al seu lloc.

—Ja no serveixen, en aquestes hores. Estan a punt de tancar.

Era la primera vegada que en Daragane sentia la veu de la noia, una veu ronca que no tenia el lleuger accent del Midi del seu veí. El seu era més aviat l'accent parisenc, si és que això encara significa alguna cosa.

—Així, treballa aquí a la cantonada? —va preguntar en Daragane.

—En una agència de publicitat, al carrer Pasquier. L'agència Sweerts.

–I vostè també? –va demanar, adreçant-se a la noia.

–No –va dir l'Ottolini sense deixar a la noia temps per respondre–. De moment no fa res, ella.

I altre cop aquell somriure crispat. Ella també va dibuixar un somriure.

En Daragane tenia pressa per acomiadar-se'n. Si no ho feia de seguida, aconseguiria treure-se'ls de sobre?

–Li parlaré amb franquesa... –S'havia inclinat cap a en Daragane, i la seva veu ara sonava més aguda.

Va experimentar el mateix sentiment que el dia abans, per telèfon. Sí, aquell home tenia una insistència d'insecte.

–M'he permès fullejar la seva llibreta d'adreces... per simple curiositat... –La noia havia girat el cap, com si fes veure que no el sentia.– No m'ho tindrà en compte, oi?

En Daragane el va mirar de dret als ulls. L'altre li va sostenir la mirada.

–I per què l'hi hauria de tenir?

Un silenci. L'altre havia acabat abaixant els ulls. Fins que va dir, amb la mateixa veu metàl·lica:

–Doncs a la seva llibreta hi he trobat el nom d'algú. M'agradaria que em donés informació sobre aquest algú... –El to s'havia fet més humil.– Disculpi'm per la meva indiscreció...

—De qui es tracta? —li va preguntar en Daragane, a contracor.

Bruscament va sentir la necessitat d'aixecar-se i posar-se a caminar a pas viu cap a la porta oberta, la que donava al boulevard Haussmann. I de respirar a l'aire lliure.

—D'un tal Guy Torstel.

Havia pronunciat el nom i el cognom articulant bé cada síl·laba, com per desvetllar la memòria ensopida del seu interlocutor.

—Com ha dit?

—Guy Torstel.

En Daragane es va treure de la butxaca la llibreta d'adreces i la va obrir per la lletra te. Va llegir «Guy Torstel» a dalt de tot de la pàgina, però aquell nom no li evocava res de res.

—No sé qui pot ser.

—De debò?

L'altre semblava decebut.

—Hi ha un número de telèfon de set xifres —va dir en Daragane—. Deu ser de fa trenta anys, pel cap baix...

Va anar passant pàgines. Tots els altres números telefònics eren com els actuals. De deu xifres. I aquesta llibreta d'adreces, feia cinc anys que no la feia servir.

—No li diu res, aquest nom?

—No.

Feia uns quants anys, hauria fet gala de l'amabilitat que tothom li reconeixia. Hauria dit: «Deixi'm una mica de temps per aclarir el misteri...». Però les paraules no li sortien.

—Té a veure amb una notícia, un afer sobre el qual he reunit una bona quantitat de documentació —va reprendre l'altre—. Aquest nom hi surt. Vet aquí...

Bruscament semblava a la defensiva.

—Quina mena d'afer? —Daragane va formular la pregunta maquinalment, com si hagués recuperat els vells reflexos de persona ben educada.

—Va ser notícia fa molt de temps... Voldria escriure un article sobre el tema... Abans em dedicava al periodisme, sap?

Però l'atenció d'en Daragane va decaure. Havia de deixar-los plantats de debò al més aviat possible, si no aquell home li explicaria la seva vida.

—Em sap molt de greu —li va dir—. He oblidat aquest Torstel... A la meua edat, a la gent li sol fallar la memòria... Malauradament els he de deixar...

Es va aixecar i els va estrènyer la mà a tots dos. L'Ottolini li va dedicar una mirada dura, com si en Daragane l'hagués insultat i ell estigués a punt de replicar de manera violenta. Per part seva, la noia havia abaixat els ulls.

Es va dirigir cap a la porta vidriada, ben oberta, la que donava al bulevard Haussmann, esperant que l'altre no li barrés el pas. A fora, va respirar a plens pulmons. Quina idea desafortunada, aquella cita amb un desconegut, ell que no s'havia vist amb ningú des de feia tres mesos i que no ho portava pas tan malament... Al contrari. En aquesta solitud no s'havia sentit mai tan lleuger, amb curiosos moments d'exaltació al matí o al vespre, com si tot fos possible encara; com si, segons el títol d'aquella vella pel·lícula, l'aventura fos a la cantonada... Mai, ni tan sols durant els estius de la seva joventut, la vida li havia semblat tan mancada de pesantor com des del començament d'aquell estiu. Però, a l'estiu, tot està en suspens —una estació «metafísica», li solia dir el seu professor de filosofia, en Maurice Caveing. Era graciós, recordava perfectament el nom «Caveing» i havia deixat de saber qui era el tal Torstel.

El sol encara no s'havia post, i una brisa lleugera mitigava la calor. En aquella hora, el bulevard Haussmann estava desert.

Al llarg dels últims cinquanta anys, havia passat per allà un munt de cops, i també quan era petit, perquè la seva mare el portava als grans magatzems Printemps, una mica més amunt, al mateix bulevard. Però aquella tarda, la ciutat li semblava estrangera. Havia amollat totes les amarres que

encara el podien unir a ella, o potser era ella qui l'havia rebutjat.

Es va asseure en un banc i es va treure la llibreta d'adreces de la butxaca. Es disposava a estripar-la i a dipositar-ne els bocins a la paperera de plàstic verd que hi havia al costat del banc. Però va dubtar. No, ja ho faria després, a casa, amb tota la tranquil·litat. Va fullejar la llibreta distretament. Entre aquells números de telèfon, no n'hi havia cap que tingués ganes de marcar. D'altra banda, als dos o tres números que hi faltaven, els que havien estat importants per a ell i que encara se sabia de memòria, no hi respondria ningú.